

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (HE 256/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Olli-Pekka Rissanen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Jonna Törnroos, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Liisa Huhtala, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Suvi Kamunen, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- johtaja Janne Marttinen, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- maksuliikepäällikkö Keijo Kettunen, Valtiokonttori
- talousjohtaja Kirsi Koivusaari, Hansel Oy
- asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- kehityspäällikkö Pirjo Ilola, Finanssiala ry
- ekonomisti Petri Malinen, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta. Laki olisi uusi ja sillä pantaisiin kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisestä laskutuksesta julkisissa hankinnoissa.

Direktiivissä edellytetyn mukaisesti ehdotetussa laissa velvoitettaisiin hankintayksiköt julkisissa hankinnoissa ottamaan vastaan ja käsittelemään sähköisiä laskuja, jotka noudattavat uutta eurooppalaista standardia. Laissa ehdotetaan lisäksi direktiivistä riippumattomana sääntelynä

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2018 vp

säädettäväksi hankintayksikön ja elinkeinonharjoittajan oikeudesta saada lasku eurooppalaista standardia noudattavana sähköisenä laskuna toiselta hankintayksiköltä tai elinkeinonharjoittajalta.

Lakia ei sovellettaisi, jos sähköisen laskun käyttö voisi paljastaa salassa pidettäviä tietoja tai vaarantaa valtion keskeisiä turvallisuusetuja.

Ehdotetulla lailla pyritään tehostamaan sekä julkisen että yksityisen sektorin taloushallintoa luomalla puitteet laskujen automaattiseen käsittelyyn.

Laki ei koskisi yksityisten luonnollisten henkilöiden laskutusta.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn tavoitteet ja keskeinen sisältö. Ehdotetulla sääntelyllä pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/55/EU sähköisestä laskutuksesta julkisissa hankinnoissa. Hankintayksiköt velvoitettaisiin ottamaan vastaan ja käsittelemään sähköisiä laskuja hankintalainsäädännön soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa. Uutta lakia ei kuitenkaan sovellettaisi, jos sähköisen laskun käyttö voisi paljastaa salassa pidettäviä tietoja tai vaarantaa valtion keskeisiä turvallisuusetuja.

Ehdotetulla lailla pyritään edistämään julkisten hankintojen digitalisaatiota ja vauhdittamaan taloushallinnon sähköistymistä myös yksityisellä sektorilla luomalla tähän kannustava säädösviitekehys.

Kansallinen sääntely-ympäristö. Direktiivi jättää jäsenvaltioille mahdollisuuden asettaa sähköisen laskutuksen käyttöönotolle direktiiviä pidemmälle meneviä vaatimuksia. Hallituksen esityksessä tätä mahdollisuutta esitetään hyödynnettäväksi siten, että velvoite vastaanottaa ja käsitellä sähköisiä laskuja kattaisi EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen lisäksi myös kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat. Talousvaliokunta pitää tätä kansallista ratkaisua hyvänä todeten, että ns. pienhankintojen jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle on ainakin tässä vaiheessa perusteltua.

Kehittämiskohteet. Sähköisissä laskuissa ongelmia ovat aiheuttaneet muun muassa tietosisällön puutteet tai järjestelmien yhteensopimattomuus. Kun maksajan ja maksun vastaanottajan tiedot eivät ole kohdanneet, maksut ovat pysähtyneet tai viivästyneet. Talousvaliokunta arvioi, että yhteinen tekninen standardi poistanee näitä ongelmia. Talousvaliokunta pitää kannatettavana ratkaisua, jossa kuitteja koskevaa sääntelyä ei ole sisällytetty ehdotettuun lainsäädäntöön. Vaikka kuitteja koskevan sääntelyn voidaan arvioida vaikuttavan merkittävänä vipuna liiketoiminnan digitalisaatiossa, se edellyttäisi laajapohjaisempaa valmistelua ja vaikutusarviota taloushallinnon ja hankintojen kehittämisen askelista.

Vaikutukset. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on nostettu esiin kysymys pienten toimijoiden mahdollisuuksista sopeuttaa järjestelmiään tämän lainsäädännön vaatimusten mukai-

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2018 vp

siksi. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella markkinoilla on yhä enenevässä määrin myös mikroyrityksille skaalattuja palveluja. Valiokunnan sääntelyä puoltavaan kantaan on osaltaan vaikuttanut myös käsitys siitä, että prosessien sähköistyminen tuonee tehokkuushyötyjä suhteessa eniten juuri pienille toimijoille, joiden hallinnossa ei ole helposti saavutettavissa skaalaetuja esimerkiksi paperilaskujen käsittelyn ulkoistuksilla. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että uuden sääntelyn vaikutuksia seurataan ja näiden havaintojen pohjalta arvioidaan, tulisiko soveltamisalaa tai velvoittavuuden astetta muuttaa nyt ehdotetun mukaisesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 256/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 31.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller